

MAC
12041

мастер академске студије интегрални урбанизам

студијска целина	СТУДИЈСКА ЦЕЛИНА_ИНТЕГРАЛНИ ПРОЈЕКАТ 02
назив предмета	ИП02 - интегрални урбани дизајн
школска година	2018_19
статус	обавезан предмет
наставник	др Урош Радосављевић, ванредни професор арх. Ивица Николић, доцент
е-mail контакт	yros@arh.bg.ac.rs ivica@arh.bg.ac.rs
учесници у настави	
сарадници	асистент м арх. Александра Ђорђевић, асистент м арх. Филип Петровић
координатор сц услови за упис	др Урош Радосављевић, ванредни професор

година	прва
семестар	2
ЕСПБ	12
бр. кабинета	241

часови активне наставе	
предавања	0
вежбе	0
др. обл.нас.	8
сам.истр.рад	0
часови пасивне наставе	
у сем./нед	7
испитни рок	105

садржај предмета

циљ: Истраживачко – пројектним радом у студију примењеном на урбану регенерацију и обликовање простора студенти стичу нова знања заснована на савременим парадигмама интегралног урбаног дизајна који подразумевају учешће актера и заинтересованих страна у креирању, репрограмирању и преобликовању простора у плуралистичком друштву.

теоријска и практична настава:

У последњих четврт века велики број светских градова користи културне и туристичке иновације, спортске догађаје и физичко унапређење приликом урбане регенерације у промоцији и брендирању града као квалитетног места за живот становника и за привлачење посетилаца, инвестиција и интернационалних компанија.

Конкуренција између градова и предузетне стратегије регенерације отварају урбани простор новим обрасцима развоја кроз серијску репродукцију, типичну за капитализам: културних и забавних центара, трговинских центара и научних и туристичко-спортско-рекреативних простора за стварање добре локалне пословне климе, чиме фокус постаје економски развој, а као ефекти се јављају већа социјална поларизација и централизација. Велики број иновација и инвестиција за креирање атрактивних локација као културних и потрошачких места се имитира у великом броју градова. Такав приступ регенерацији носи са собом две потенцијалне опасности по локалну културу: прихватање глобалне комерцијализације у којој се губи локална култура; односно, са друге стране, претерано наглашавање јединствености и специфичности културе места којом не може да се комуницира са савременим светом.

Додатно, обим и интензитет промена у урбаној средини резултат су вишеструке сложености међуодноса и међуусловљености. Са једне стране ради се о разноврсним друштвеним, економским, еколошким ... факторима који утичу на те промене, а са друге стране и различити елементи урбане структуре - физички, функционални, социјалних и др. који истовремено делују у граду. У односу на остале градске локације погодне за урбани развој - централна градска приобаља и стари индустријски, транспортни и лучки садржаји поседују посебан потенцијал за развој будући да су позиционирани на централним градским локацијама, да имају добру саобраћајну повезаност са другим деловима града, да су у непосредној близини амбијенталног и градитељског наслеђа као туристичких атрактера, и да се налазе близу водених површина које представља природни атрактер и вредност. Овакве локације представљају непроцењиву могућност за формирање урбаног идентитета, нове слике града и нових урбаних симбола на глобалном тржишту.

У овако дефинисаном проблемском оквиру рад на пројекту усмерен је на истраживање регенерације урбане средине у вези са урбаним идентитетом, брендирањем и културним обрасцима, традицијом, карактером места и архитектонским наслеђем.

Да ли визија првог српског урбанисте Емилијана Јосимовића још из 19. века да Београд треба доминантно да изађе на Дунав и да око Београда и његових река треба да постоји линијски парк са уређеним шеталиштем и кеј са дрворедима може да се оствари у 21. веку?

У практичном делу наставе студенти истражују како различити фактори (политички, економски, друштвени) утичу на метаморфозу градске четврти и на који начин се кроз урбани дизајн артикулишу различити интереси градских играча? На који начин и у којој мери трансформација градске четврти може да прихвати савремене потребе и интересе градских играча? Да ли одговор на савремене потребе треба у потпуности да измени дух, карактер и изглед урбаног миљеа – имиџ београдског Дорћола?

У процесу урбане регенерације градске четврти изузетно је важно да се балансирају политички интереси града са интересима локалних становника, потенцијалних инвеститора, приватних компанија, локалних занатлија, трговаца, угоститеља.... У овако комплексној арени, истраживаћемо кроз методе и технике урбаног дизајна уз учешће грађана и других актера које интересе можемо да задовољимо и на који начин како би креирали градску четврт која може да задовољи у највећој мери интересе, жеље и снове заинтересованих актера.

Тема апликативног задатка је да се интегралним урбаним дизајном истраже могућности утврђивање предлога будућег коришћења, уређења и организације простора доњег Дорћола, око Душанове улице и коридора железничке пруге од Калемегдана до Луке Београд на Дунаву као окоснице полигона за урбану трансформацију и коришћење тог дела београдског приобаља. У овако дефинисаном проблемском оквиру рад на пројекту усмерен је ка интегралном урбаном дизајну полигона доњег Дорћола у Београду у релацији са непосредним окружењем, самим градом, али и потенцијалом за унапређење укупног туристичког и економског развоја града и његовог урбаног идентитета.

метод извођења наставе:

Настава се одвија кроз комбинацију више разноврсних облика рада, као што су интерактивна тематска предавања наставника предмета и партнера на пројекту, анализе случајева, дискусије везане за тему пројекта, индивидуални и групни студентски истраживачки рад, као и кроз три радионице – колоквијума у форми презентације студентских радова током семестра, као и на јавној усменој одбрани пројекта у првом испитном року након одржане наставе у семестру.

основна литература:

- Elin, N. (2006) *Integral Urbanism*. NY: Routledge.
  - Fainstein, S. (2010) *The Just City*. New York: Cornell University Press.
  - Ђукановић, З. и Живковић, Ј. (2008) *Јавна уметност и креирање места: студија случаја – Београд*. Београд, Градска општина Стари Град: Архитектонски факултет.
  - Лаловић, К. и Радосављевић, У. (ур.) (2013). *Савремени приступи урбаном дизајну за одрживи туризам Србије*. Београд: Архитектонски факултет.
  - Lalović, K., Radosavljević, U. & Đukanović, Z. (2015) *Reframing Public Interest in the Implementation of Large Urban Projects in Serbia: the Case of Belgrade Waterfront Project*, *Facta Universitatis, Series: Architecture and Civil Engineering*, vol. 13 (1), pp. 35-46
  - Лазаревић Бајец, Н. и Маруна, М. (2009.) *Стратешки урбани дизајн и културна разноликост*. Београд: Архитектонски факултет.
  - Милић, В., А. и Ђокић, В. (ур.) (2006). *Београд Престоница*. Београд: Архитектонски факултет; Berlage Institute, Rotterdam и Fakultät für Architektur der RWTH Aachen.
  - Thomas, R. & Fordham, M. (ed.) (2005) *Sustainable Urban Design: an environmental approach*. London, New York: Spon Press.
  - Radosavljević, U., Đorđević, A. & Živković, J. (2015) *Business Improvement Districts as a Management Instrument for City Center's Regeneration in Serbia*, *Facta Universitatis, Series: Architecture and Civil Engineering*, vol. 13 (1), pp. 11-22.
  - Радосављевић, У., Ђорђевић, А. и Радосављевић, Ј. (2017) *Културни туризам Кикинде Београд*: Архитектонски факултет Универзитета у Београду
  - Радосављевић, У. (2014) *Формирање модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката*. Архитектонски факултет Универзитета у Београду, необјављена докторска дисертација.
-

- Radosavljević, U. (2005) Analysis of Waterfront Development Strategies. Institute for Housing and Urban Development Studies IHS, Erasmus University, Rotterdam, The Netherlands. Unpublished Master Thesis.
- Ваништа Лазаревић, Е. (1999) Урбана реконструкција. Београд: Задужбина Андрејевић.

исходи
предмета:

Разумевање кључних савремених дисциплинарних питања везаних за проблематику интегралном приступу урбаном дизајну у циљу одрживости решења и заштите животне средине; Познавање и примена основних метода у интегралном приступу у процесу анализе и конципирања решења у урбаном дизајну; Практична знања о принципима интегралних креативних решења за комплексне урбане ситуације; Начини вредновања интегралних решења, праћења процеса и квалитета циљева и индикатора усмерених ка перформансама и реализацији решења

оцењивање

предиспитне обавезе		завршни испит	
колоквијум 1	10	елаборат	30
колоквијум 2	10	усмена одбрана	10
колоквијум 3	30		
активност током семестра	10		

Критеријуми
оцењивања:

Редовно и активно похађање наставе; самосталност и креативност у раду; квалитет истраживања и формулације концепта на свим нивоима практичног рада; квалитет разраде решења и вербалне, и графичке презентације пројекта.

Студент који не присуствује на више од 30% наставе на предмету, у текућој школској години, губи право на полагање испита.*

* Одлука Наставно-научног већа Универзитета у Београду Архитектонски факултет, број: 02-1000/1 од 11.07.2014. г. на основу члана 21. а у вези са чланом 76. став 1. тачка 1. Статута Архитектонског факултета у Београду

термински план

недеља	датум	опис тематских једница
1	18. феб. 2019	0.1. Упознавање са задатком , локацијом, начином рада на предмету
2	25. феб. 2019	1.1. Читање и разумевање територије (Р 1:20.000 до 1:2.500) – АНАЛИЗЕ иницијатива приватног и јавног сектора, докумената, урбанистичких планова и стратегија за предметну територију. АНАЛИЗЕ актера и различитих циљних група, њихових потреба и захтева и успостављање релација између простора и актера.
3	4. март 2019	1.2. Читање и разумевање територије (Р 1:20.000 до 1:2.500) – АНАЛИЗЕ различитих аспеката простора: физичка структура; функционална структура; економски и социолошки аспект и начин коришћења простора; колски и пешачки саобраћај и доступност простора, визуелни идентитет, бренд. Дефинисање основних потенцијала, проблема, ограничења и могућности развоја предметне територије. АНАЛИЗЕ примера.
4	11. март 2019	КОЛОКВИЈУМ 1. – Читање и разумевање територије (Р 1:20.000 до 1:2.500): <ul style="list-style-type: none"> • резултати анализе докумената, • компаративне анализе (мапе, дијаграми, табеле...), • резултати анкета, интервјуа..., • колажи визуелног идентитета, • приказ бренда простора, • динамичке мапе (ГИС) потенцијала и проблема простора. Приказ свих корака од 1.1. до 1.2. / Облик рада: групно Формат и број плаката: минимум 2 плаката 100 / 50 цм вертикално
5	18. март 2019	2.1. Стратегија: креирање визије и концепта развоја територије (1:2.500 до 1:1000) – ВИЗИОНИРАЊЕ – креирање визије и развојних циљева Формулисање концепта приступачности и повезаности предметног подручја са ширим и ужим окружењем на различитим проблемским / просторним нивоима. Формулисање концепта мреже отворених јавних простора и мултимодалног кретања

6	25. март 2019	2.2. Стратегија: креирање визије и концепта развоја територије (1:2.500 до 1:1000) – КРЕИРАЊЕ програмско – просторних СЦЕНАРИЈА развоја.
7	1. април 2019	КОЛОКВИЈУМ 2. – Стратегија: креирање визије и концепта развоја територије (1:2.500 до 1:1000) <ul style="list-style-type: none"> • филм/колаж, слика/цртеж и текст заједничке визије различитих актера + циљева, • макете, дијаграми, филм, анимације, симулације, динамичке мапе (ГИС)...., • дистрибуција циљева у простору и времену, Приказ свих корака од 2.1. до 2.2. Облик рада: групно Формат и број плаката: минимум 2 плаката 100 / 50 цм вертикално
8	8. април 2019	3.1. Формирање просторно-програмског интегралног урбаног пројекта (1:1.1000 до 1:500) – детаљна РАЗРАДА ПРОСТОРНО-ПРОГРАМСКИХ ЕЛЕМЕНАТА на одабраном ужем простору: просторни ниво: дефинисање концепта просторне организације и кретања у релацији са структуром непосредног окружења, поставком просторно-организационог, обликовног, композиционог концепта,...
9	15. април 2019	3.2. Формирање просторно-програмског интегралног урбаног пројекта (1:1.1000 до 1:500) – детаљна РАЗРАДА ПРОСТОРНО-ПРОГРАМСКИХ ЕЛЕМЕНАТА на одабраном ужем простору: програмски ниво: дефинисање структуре садржаја и активности, предлог могућих капацитета за планиране садржаје, успостављање веза са окружењем,...
10	22. април 2019	3.3. Формирање просторно-програмског интегралног урбаног пројекта (1:1.1000 до 1:500) – РЕГУЛАЦИОНО РЕШЕЊЕ: композиционо обликовање отворених јавних и приватних простора и објеката и отворених и затворених приватних простора и објеката
11	29. април 2019	Ускршњи празници – рад код куће и консултације по договору
12	6. мај 2019	3.4. Формирање просторно-програмског интегралног урбаног пројекта (1:1.1000 до 1:500) – РЕГУЛАЦИОНО РЕШЕЊЕ: урбанистичко композиционо и партерно решење са дефинисаним опсегом остварених капацитета изградње, основним регулационим и нивелационим елементима, правила парцелације и правила коришћења и уређења јавних простора; основна материјализација простора
13	13. мај 2019	КОЛОКВИЈУМ 3. – Формирање просторно-програмског интегралног урбаног пројекта (1:1.1000 до 1:500) <ul style="list-style-type: none"> • програм (структура садржаја, капацитети, комуникације, време и начин коришћења, активности...); • план хоризонталне и вертикалне регулације; • правилник регулације; • композициони план; • партерно решење; • пресеци и изгледи; • тродимензионални приказ. Приказ свих корака од 3.1. до 3.4. Облик рада: индивидуално Формат и број плаката: минимум 2 плаката 100 / 50 цм вертикално
14	20. мај 2019	Завршни рад на пројекту и припрема за испит - елаборат